

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ У КРОС-КУЛЬТУРНІЙ ПЕРСПЕКТИВІ

Збірник матеріалів

II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦІЇ

27-28 листопада 2024

Київ-2024

довідкової літератури сьогодні дає значний простір для роботи методистів, дидактів і мовознавців загалом [2, с.106].

Отже феномен «хибних друзів перекладача» є важливим аспектом дослідження у сфері міжмовної омонімії, особливо у контексті споріднених мов, таких як українська та польська. Вивчення цього явища дозволяє глибше зрозуміти механізми формування помилкових асоціацій, зумовлених графічною та фонетичною схожістю слів, і сприяє вдосконаленню перекладацької компетенції.

Література

1. Бублейник Л. Типологічні співвідношення в лексиці української та російської мов К.: ІЗМН, 1996. 84с.
2. Струкова Н. В., Маслова Г. М. Проблеми викладання польської мови українськомовним громадянам. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2018 №32 том 1. С. 105 – 107.

Новицька Оксана Анатоліївна

Кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри грецької філології,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

НОВОГРЕЦЬКА ФРАЗЕОЛОГІЯ ТА ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ

NEW GREEK PHRASEOLOGY AND ITS REPRODUCTION IN UKRAINIAN TRANSLATIONS. The article is aimed at studying and revealing difficulties in the translation of phraseological units, as well as identifying key aspects of lexical-semantic translation. The obtained results determine important directions for further research and can serve as a basis for the further development of translation methods and strategies between these two languages.

Keywords: *phraseology, phraseological unit, method, identification, image.*

Ключові слова: *фразеологія, фразеологічна одиниця, метод, ідентифікація, образ.*

Актуальність теми дослідження забезпечена не лише різноманітністю культур та мов, а й безперервним взаємодією між ними. Сучасний світ, охоплений глобалізацією, вимагає ретельного вивчення інших мов та культур, щоб ефективно сприймати та взаємодіяти з різнобічним спектром ідей і переконань. У цьому контексті, велика увага приділяється перекладу, який виступає не лише технічним процесом, але й мистецтвом передачі виражень

та культурного контексту. У сучасній елліністиці фразеологічний міжрівень мовної системи, його обсяг та якісний склад одиниць є маловивченим явищем. Окремі порівняльні (Н.Ф. Клименко, О.Ю. Мігачева, Г.І. Шевченко) та контрастивні (У.В. Головач, О.Д.Пономарів) дослідження грецької фразеології розкривають багато типологічних характеристик одиниць фразеологічного міжрівня та їхнього функціонування, проте є недостатніми для його цілісного, системного вивчення, з'ясування мотиваційних особливостей використання його одиниць в різножанрових текстах.

Теоретичний аналіз показав, що наразі відсутнє єдине визначення понять «фразеологія» та «фразеологізм», проте у даному дослідженні ми спираємося до думки, що фразеологізм – це стійке словосполучення або вислів, що має стале, неочевидне значення, відмінне від суми значень його окремих слів. Невизначеність єдиного терміну призводить до відсутності єдиної класифікації фразеологічних одиниць. Проте у лінгвістиці вже наявні доробки окремих науковців, на чії роботи можна спиратися при власних дослідженнях.

Розглядаючи культурологічну роль фразеологізмів в новогрецькій картині світу, ми прийшли до висновку, що картина світу будь-якого суспільства обов'язково містить елемент самоідентифікації, що особливо яскраво проявляється у протиставленні членів цього суспільства іншим, які не належать до групи. Ми також визначили найбільш характерні риси національного характеру грецької картини світу, які відображені у фразеології: самостійність і відповідальність, гендерна рівність, патріотизм, здоров'я, приватність, активність і працьовитість, успіх, конкуренція, мудрість, стриманість, обережність, практичність, почуття власної гідності та змагання. Систематизація новогрецьких фразеологізмів за семантичними ознаками дозволяє визначити групи та підгрупи виразів за їхніми основними значеннями та концепціями. Це допомагає в подальшому аналізі та перекладі, надаючи важливий орієнтир для вибору ефективних перекладацьких стратегій.

Аналіз шляхів відтворення новогрецьких фразеологізмів українською мовою вказує на різноманіття методів, що можуть бути використані перекладачем. Віддзеркалення образності та емоційного заряду вислову в українському перекладі виявляється складним завданням, яке вимагає творчості та глибокого розуміння культурних контекстів.

Труднощі перекладу новогрецьких фразеологізмів українською мовою виникають не лише через розбіжності у будові мов, але й через складність семантичної структури, образний характер і національно-культурну специфіку значень фразеологічних одиниць. Ефективним рішенням у таких випадках є пошук еквівалентів українською мовою та застосування різних перекладацьких стратегій, включаючи калькування та перекладацькі трансформації.

Аналіз труднощів та успіхів у лексико-семантичному перекладі новогрецьких фразеологізмів вказує на потребу подальших наукових досліджень у цьому напрямі. Можливі

напрямки подальших досліджень можуть включати розвиток перекладацьких стратегій, вивчення культурних особливостей, розробка комп'ютерних інструментів, навчання та викладання, мовна інтеграція.

Література

1. Ляшевич Р. О. Фразеологічний образ (прислів'я та приказки) та способи його передачі при перекладі. Київ, 2019. 82 с.
2. Мойсеєнко Л. А. Теоретико-методологічні засади досліджень фразеологічних одиниць. Наукові записки [Національного університету Острозька академія]. Сер.: Філологічна. 2013. № 34. С. 159-162.
3. Mirambel A. Η νέα ελληνική γλώσσα. Περιγραφή και ανάλυση / Α. Mirambel. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών. Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, 1978. 600 σ.

Огородник Єлизавета

Студентка ОС «Бакалавр»,

ОП «Новогрецька мова та література, англійська мова, переклад»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ГРЕЦЬКА ТА ТУРЕЦЬКА МОВА: ЗБІЖНОСТІ ТА ВЗАЄМОЗАПОЗИЧЕННЯ

GREEK AND TURKISH LANGUAGES: SIMILARITIES AND MUTUAL BORROWINGS. The article examines the lexical, phonetic, morphological, and syntactic exchanges between Greek and Turkish. Despite their origins in different linguistic families (Indo-European and Altaic), these languages share substantial common vocabulary due to historical, cultural, and social interactions. The analysis highlights direct borrowings, calques, and word-formative elements, illustrating their mutual influences, particularly during the Ottoman Empire era. Observations extend to dialectal adaptations and semantic shifts, showcasing how linguistic contact reflects broader cultural exchanges.

Keywords: *mutual borrowing, lexical exchange, adaptation, dialects, historical linguistics.*

Ключові слова: *взаємозапозичення, лексичний обмін, адаптація, діалекти, історична лінгвістика.*

Грецька та турецька мови, попри належність до різних мовних сімей (індоєвропейської та алтайської відповідно), мають значну кількість спільної лексики, що виникла внаслідок історичних, культурних і соціальних контактів. Тривала взаємодія цих народів, зокрема в часи Османської імперії, призвела до інтенсивного обміну лексичними елементами.